

Nordiska
ministerrådet

Skolval och andra val riktade till unga i Norden

En praktisk guide över att ordna
val riktade till unga

Innehåll

1. Projektet Ungas val i korthet	3
2. Skolval i Norden	5
2.1. Skolvalens historia	5
2.2. Vad är syftet med skolval?	5
2.3. Vem deltar i skolval?	6
2.4. Hur granskas skolvalens påverkan?	7
2.5. Skolval i de självstyrande områdena i Norden	8
2.6. Skolval i samband med ursprungsbefolkningsval	9
3. Vem ordnar skolval?	10
3.1. Modeller efter olika aktörer	10
3.1.1. Statsförvaltningen har huvudansvaret	10
3.1.2. Organisation(er) har huvudansvaret	10
3.1.3. Delat ansvar mellan organisationer och statsförvaltningen	11
3.2. Resurser	11
4. Praktiska arrangemang för skolval	12
4.1. Tidpunkt	12
4.2. Demokratifostran	12
4.2.1. Material som stöd för demokratifostran	13
4.2.2. Valkompasser riktade till unga	14
4.3. Den samhälleliga betydelsen av skolvalen och deras resultat	14
4.3.1. Exempel på en förflyttning av fokus i den offentliga debatten i Norge	15
4.3.2. Har skolval ett samband med valdeltagandet i officiella val?	16
4.4. God praxis och utmaningar	17
5. ABC för ordnande av skolval	20
5.1. Exempel på tidtabell i praktiken	22
6. Avslutningsvis	23
Källor (på originalspråken)	24
Om den här publikationen	27

Den här publikationen finns även som en webbtillgänglig online-version:

<https://pub.norden.org/temanord2025-569>

1. Projektet Ungas val i korthet

Projektet Ungas val, som finansieras av Nordiska ministerrådet, syftade till att stärka nordiska ungas politiska tillit med hjälp av val riktade till unga och annan demokratifostran. Begreppet politisk tillit avser en ung persons upplevda förmåga att förstå samhälleliga och politiska processer. Projektet grundade sig på tanken om att ett fungerande demokratiskt samhälle förutsätter aktiva, medvetna och delaktiga medborgare. Ungdomar representerar inte bara nuet, utan deras delaktighet säkrar de kommande generationernas röst i beslutsfattandet och tryggar demokratins kontinuitet och utveckling på lång sikt.

Projektet Ungas val stärkte samarbetet mellan de nordiska länderna inom demokratifostran och anordnandet av val riktade till unga. Tidigare hade man knappt alls samarbetat kring val riktade till unga. Nästan varje nordiskt land har sin egen modell för hur skolval ska genomföras. Inom ramen för projektet var målet att skapa en grund för nordiskt samarbete kring skolval och demokratifostran, så att det skulle kunna fortsätta även efter att projektet hade avslutats. Förutom Finland deltog Danmark och Norge som officiella partner i projektet, men man intervjuade även representanter från andra nordiska länder och undersökte praxis i dessa länder för materialet till denna guide.

Projektet genomfördes under 2025 och dess centrala åtgärder var:

- Att ordna Ungas val i Finland i samband med kommunal- och välfärdsområdesvalet 2025 samt Politikveckan, som är en riksomfattande temavecka för samhällspåverkan för unga och ett koncept för demokratifostran för yrkespersoner inom undervisning, handledning och fostran.
- En kommunikationskampanj som ordnades i samband med kommunal- och välfärdsområdesvalet i Finland och som särskilt siktade på att öka de ungas röstningsaktivitet.
- Att sammanställa denna skriftliga guide som samlar Nordens bästa praxis för att anordna skolval och stöda ungas politiska tillit.

Målgruppen för denna guide över att ordna val riktade till unga är nordiska aktörer som genomför val riktade till unga och demokratifostran för unga. Dessa aktörer kan vara både statliga ämbetsverk eller ministerier, aktörer i civilsamhället och yrkesverksamma inom handledning, undervisning och fostran av unga. Guiden är också till nytta för Nordiska ministerrådet, som med hjälp av guiden kan stöda ordnandet av val riktade till unga och högklassig demokratifostran i alla nordiska länder.

För tydlighetens skull har ordet "skolval" i första hand använts i projektet Ungas val och i denna guide över val riktade till unga, men det är viktigt att vara medveten om att val riktade till unga även kan ordnas utanför skolorna. I olika länder används olika termer för val riktade till unga, till exempel "Ungas val", "Skuggval" eller "Mock elections".

2. Skolval i Norden

2.1. Skolvalens historia

I Norden har man sedan länge anordnat skolval för minderåriga och andra val riktade till unga, som simulerar nationella val och ger unga möjlighet att prova på att rösta innan de är i den officiella rösträttsåldern. Syftet med dessa val riktade till unga är att sänka tröskeln för att använda sin egen rösträtt i officiella val. Genom aktionslärande får unga en upplevelse av hur val och demokrati fungerar. Detta ökar deras förmåga och vilja att delta i samhällsprocesser senare i livet.

Längst har skolval veterligen ordnats i Sverige (*Skolva*), i över 60 år, först lokalt och sedan 1998 med stöd av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor MUCF och sedan 2002 med stöd av Utbildningsdepartementet. Från och med 2014 har skolval ordnats i samband med alla val i landet.

I Norge (*Skolevalg*) har man sedan 1980-talet ordnat val lokalt, och sedan 1989 har val ordnats systematiskt av norska direktoratet för utbildning och fostran UDIR i alla lokala och nationella val, sedan 1994 även i EU-folkomröstningen.

I Finland (*Nuorten vaalit, Ungas val*) har val ordnats sedan 1990-talet av ungdomssektorns takorganisation i Finland Ungdomssektorn rf.

I Danmark (*Skolevalg*) har val ordnats på initiativ av Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) och sedan 2015 med stöd av danska parlamentet, Folketinget. Den danska modellen skiljer sig från andra länder genom att skolvalen inte har någon koppling till övriga val i landet – skolvalen hålls som självständiga val vartannat år.

På Island (*#ÉgKýs*) har skolval ordnats sedan 2016 av den nationella ungdomskommittén LUF och dess partner.

2.2. Vad är syftet med skolval?

Undersökningar visar att ungas politiska och samhällseliga intresse ofta är högt, men att detta intresse inte alltid kanaliseras till röstning eller andra traditionella former av deltagande. Demokratiska värderingar, attityder och färdigheter måste också läras in i praktiken för att uppfattningen om den egna röstens betydelse ska stärkas. Demokratifostran bör vara en väsentlig del av skolornas verksamhet, eftersom enbart teoretiska kunskaper inte räcker till. Med hjälp av demokrati-

fostran kan man enligt undersökningar också minska skillnader som beror på bakgrunden i deltagande och intern politisk tillit. (Rautiainen & Vetter 2024; Kestilä-Kekkonen m.fl. 2022; Kestilä-Kekkonen m.fl. 2024).

Unga har uppgett som orsaker till att de inte röstar i officiella val bland annat brist på kunskaper om nationell politik eller praxis kring röstning samt upplevelsen av att det egna röstandet inte har någon betydelse. En del unga upplever också att det är svårt att hitta en kandidat eller ett parti som passar dem. (Hormio m.fl., 2023).

Skolval är ett konkret sätt att omvandla ungas politiska och samhällliga intresse till handlingar. De sänker tröskeln för unga att delta i officiella val senare, när röstningspraxisen är bekant från förut. Genom skolval lär sig unga också att förstå hur deras röst kan påverka samhället. Detta ökar ungas erfarenhet av påverkansmöjligheter och motivation att delta i demokratiska processer i framtiden.

Skolval och undervisning som fokuserar på demokrati och delaktighet i samband med dem är verktyg inom demokratifostran som stärker ungas inre politisk tillit. De ger unga möjlighet att konkret lära sig om valprocessen, partiernas verksamhet och valet av kandidater redan innan de röstar i officiella val. På så sätt stöder skolvalen ungas engagemang i det demokratiska systemet genom kunskap och erfarenhet. Målet är att det man lärt sig i skolval och de erfarenheter man fått bär frukt även senare, när de unga når rösträttsåldern och kan delta i officiella val.

2.3. Vem deltar i skolval?

Skolval i Finland, Sverige och Norge riktar sig till studerande i årskurserna 7–9 och studerande på andra stadiet. I Danmark riktar sig skolvalen till studerande i högstadieåldern och på Island till studerande på andra stadiet. Inbjudan till deltagande riktas alltid till alla skolor, men deltagandet är frivilligt för både skolor och elever i alla länder.

Finland skiljer sig från andra länder genom att ungas val även kan ordnas utanför skolorna – deltagarna kan till exempel vara bibliotek, ungdomslokaler, hobbygrupper eller andra ungdomsgrupper. I Finland kallas skolval därför "Ungas val". I Finland nådde presidentvalet riktat till unga 95 000 unga våren 2024, vilket är cirka 22 procent av alla unga i målgruppsåldern. När valet ordnades observerade man om andra stadiets studerande att studerande i yrkesskola är betydligt svårare att nå än studerande i gymnasiet.

År 2025 ordnade man i Finland ungas val för första gången även i samband med kommunal- och välfärdsområdesvalet. Både de unga och arrangörerna visade betydligt mindre intresse för välfärdsområdesvalet: kommunalval ordnades på 450 platser, medan välfärdsområdesval ordnades på endast 215. Även andelen

förkastade röster i välfärdsområdesvalet tyder på att välfärdsområdesvalet var klart svårare att förstå än kommunalvalet. Av de röster som gavs i kommunalvalet förkastades 9,7 procent, medan 18,4 procent av rösterna i välfärdsområdesvalet förkastades.

I Sverige deltog 89 procent av alla kommuner i skolvalet som ordnades vid sidan av riksdagsvalet 2022. I valet nåddes över 390 000 unga och valdeltagandet uppgick till 77,9 procent. Medan antalet deltagare i välfärdsområdesvalet var mindre än i kommunalvalet i Finland, var antalet deltagare i samband med EU-valet mindre än i parlamentsvalet i Sverige: endast 50 procent av alla kommuner i landet deltog i EU-valet och valdeltagande uppgick till 55,3 procent.

I Sverige har man observerat att den socioekonomiska bakgrunden påverkar hur aktivt individer röstar. Det finns också skillnader mellan skolorna som deltar: offentliga skolor deltar mer sannolikt än privata skolor, och om skolan är en skola för särskilt stöd deltar den mindre sannolikt. Stora skolor deltar mer sannolikt än mindre skolor.

I Danmark deltog ungefär hälften av landets högstadieskolor i skolval som ordnades separat från officiella val. Man nådde cirka 71 000 ungdomar. Skillnaderna mellan väljare har granskats 2021, och då framkom inga tydliga resultat.

I Norge deltog 379 skolor i skolvalet i samband med riksdagsvalet 2025. Slutligen röstade man vid 367 skolor. Valdeltagandet var 81,4%.

I skolvalet som ordnades i samband med parlamentsvalet 2024 på Island räknades 10 896 röster, vilket motsvarar 34,9 procent av alla röstberättigade. Inga skillnader har observerats mellan olika deltagargrupper i landet.

2.4. Hur granskas skolvalens påverkan?

Granskningen av skolvalens påverkan och den relaterade forskningen varierar mycket mellan de nordiska länderna. Minst granskas påverkan skolvalsspecifikt i Finland, där Ungdomssektorn rf gör sin egen statistik om ämnet. Påverkan har bedömts till exempel genom responsenkäter, enligt vilka 60 procent av respondenterna uppger avsikt att rösta i nationella val. Även om ungas delaktighet och demokratifostran är föremål för akademisk forskning i Finland, har man inte forskat specifikt i skolval.

I Sverige publiceras en omfattande rapport efter varje skolval som innehåller en bedömning av valets påverkan. Rapporten har publicerats sedan 2002, då Utbildningsdepartementet första gången deltog i ordnandet av valet. Skolvalen i Sverige har också studerats akademiskt. Resultaten visar att cirka 70 procent av de studerande som deltagit har upplevt att deras kunskaper om demokratiskt besluts-

fattande och politik har ökat. Förståelsen för olika partiers ideologier ökade och 82 procent uppgav att de skulle rösta i nationella val när de blivit myndiga. (OECD, 2023).

Resultaten av utvärderingen visade på betydande skillnader mellan studerande som har fötts i Sverige och utanför Sverige. Den senare gruppen visade större självförtroende inom politisk påverkan och var mer politiskt aktiv. I utvärderingen betonades också att man kan motarbeta desinformation genom skolval. (OECD, 2023).

I Norge samlas data om skolvalen in mycket systematiskt. Den nationella forskningsaktören Sikt har samlat in och publicerat data om skolval sedan 1989. De deltagande skolorna erbjuder också möjlighet att delta i en skolvalsenkät. Av de studerande som svarade på skolvalsenkäten 2025 uppgav 87 procent att de röstat i skolval. Frågorna som återkommer varje år möjliggör en longitudinell undersökning, och resultaten av skolvalen jämförs även mellan den vuxna befolkningen och de unga.

I Danmark samlar Folketinget in information i samband med val. Samma frågor ställs till skolor och elever vid varje val för att man ska kunna jämföra dem. Resultaten publiceras per område och skola. Skolvalen har också varit föremål för akademisk forskning 2015 och 2017. Enligt forskningen hade skolvalen en positiv inverkan på studerandenas interna politisk tillit. Intern politisk tillit avser upplevelsen av de egna förmågorna att påverka samhället och förstå samhällets verksamhet. Skolvalen ökade studerandenas förtroende för det politiska systemet och politikerna samt ökade studerandenas förståelse för de politiska partiernas ideologier. (Hansen, Hansen & Levinsen 2015; Hansen, 2017).

På Island samlas information om skolvalskampanjen in på kampanjens webbplats. Efter skolvalen har man observerat att de yngsta väljarnas röstningsaktivitet ökade både i kommunalvalet och i parlamentsvalet, där valdeltagandet bland de yngsta väljarna ökade med 9,5 procent. Akademisk forskning på Island har visat att elever var politiskt mer aktiva i skolor där skolval genomfördes: eleverna var mer intresserade av politik och de förde oftare diskussioner om politiska ämnen (Finnbogadóttir & Önnudóttir, 2022).

2.5. Skolval i de självstyrande områdena i Norden

Till Norden hör tre självstyrande områden: Åland (Finland), Färöarna (Danmark) och Grönland (Danmark). Utöver nationella val ordnar de självstyrande områdena även egna regionala val.

Åtminstone på Åland har man ordnat skolval i samband med nationella val. Skolval har inte ordnats i samband med områdets egna val, men även för detta finns ett intresse hos lokala aktörer i framtiden.

Enligt uppgifter som fått för denna publikation har det på Färöarna inte ordnats skolval som omfattar hela området. I samband med officiella val har det dock ordnats valdebatter vid högskolor där de studerande själva redan är myndiga och har rösträtt. Val som riktas särskilt till unga har dock inte ordnats, med undantag för elevkårsval, där de unga själva ställer upp som kandidater.

På Grönland har man inte ordnat skolval som omfattar hela området. Demokrati-fostran är en del av skolornas läroplan, och temana behandlas också närmare i samband med officiella val. Ämnen som rör ungas delaktighet och demokrati-fostran spelar dock en allt större roll på Grönland. Ämnet diskuteras i allt större utsträckning och lokala skolor, kommuner och ungdomsorganisationer ordnar då och då verksamhet kopplad till ungdomars delaktighet och demokratifostran. Närmare information om dessa aktiviteter fanns inte tillgänglig vid tidpunkten då denna publikation skrevs.

2.6. Skolval i samband med ursprungsbefolkningsval

Samerna, det vill säga ursprungsbefolkningen som huvudsakligen bor i norra Norge, Sverige, Finland och Ryssland, har ett eget representativt självstyrelseorgan, sametinget, som representerar samerna i nationella och internationella sammanhang. I samband med sametinget anordnas val riktade till unga veterligen endast i Norge. Deltagandet i dessa skolval är betydligt mindre: medan 379 skolor anmälde sig till skolvalet som ordnades i samband med det norska parlamentsvalet, anmälde sig endast 35 skolor till valet som ordnades i samband med sametingsvalet. Valen ordnades sinsemellan samtidigt (Sikt). För denna publikation hittades ingen information om huruvida skolval eller andra åtgärder för demokratifostran riktade till unga ordnas i samband med sametinget i andra länder.

3. Vem ordnar skolval?

Samarbetet mellan civilsamhället och statsförvaltningen är ett unikt drag i den nordiska skolvalsverksamheten, även om samarbetets former och intensitet varierar från land till land. I vissa länder ligger organiseringsansvaret i första hand hos statliga myndigheter, medan det i andra länder är organisationsfältet som bär huvudansvaret. Resurserna skiljer sig också avsevärt åt: organiseringsansvaret och finansieringsmodellen påverkar direkt vilka möjligheter de olika länderna har att utveckla sin skolvalsverksamhet och mäta dess påverkan.

3.1. Modeller efter olika aktörer

3.1.1. Statsförvaltningen har huvudansvaret

I den statsförvaltningsdrivna modellen ligger huvudansvaret för att ordna skolval hos statsförvaltningens aktörer. Det tydligaste nordiska exemplet på detta är Norge, där UDIR (*Utdanningsdirektoratet*), som är ett ämbetsverk under undervisnings- och forskningsministeriet, har ansvarat för att koordinera skolval sedan 1989. Den nationella forskningsaktören Sikt spelar en central roll i genomförandet och publiceringen av resultaten. Skolorna ansvarar för de praktiska arrangemangen, som bland annat omfattar röstningsprocessen och att ordna valdebatter. Staten finansierar ordnandet av skolval.

I Sverige har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), som hör till Utbildningsdepartementet, ansvarat för samordningen av skolvalen sedan 2002. Uppgiften att ordna skolval kommer från statsförvaltningen. Tidigare har skolval ordnats tillsammans med ungdomsorganisationer, men sedan 2022 har de endast haft en kommunikativ roll. När EU-val har ordnats har man också samarbetat med Europaparlamentet och Europeiska kommissionen. Staten finansierar ordnandet av skolval, men uppdraget ges valspecifikt.

3.1.2. Organisation(er) har huvudansvaret

I den organisationsdrivna modellen ligger huvudansvaret för skolvalet hos organisationer och statsförvaltningen deltar inte i arrangemangen. Finland genomför denna modell som det enda landet i Norden. Ungdomssektorns takorganisation Ungdomssektorn rf har ansvarat för att ordna skolval i Finland sedan 1990-talet. Olika ungdomsorganisationer och politiska partier deltar kommunikativt i arrangemangen. Finansieringen beror på den projektfinansiering som erhålls årligen.

3.1.3. Delat ansvar mellan organisationer och statsförvaltningen

I modellen med statsförvaltning och organisationsfält ordnas skolval i samarbete mellan olika aktörer. I Danmark är det parlamentet (*Folketinget*) som har huvudansvaret för arrangemanget, medan Danmarks nationella ungdomskommitté DUF (*Dansk Ungdoms Fællesråd*) ansvarar för att koordinera valet. Statsministern förklarar alltid öppnandet av valperioden på tre veckor. Även politiska ungdomsorganisationer deltar aktivt i arrangemangen. Valen i skolorna omsätts i praktiken av kommunernas och skolornas personal.

På Island ordnas skolval av den nationella ungdomskommittén LUF (*Landssamband ungmennafélaga*), med förbundet för studerande på andra stadiet på Island SÍF (*Samband Íslenskra Framhaldsskólanema*) som huvudsamarbetspartner. Många aktörer deltar i det praktiska arrangemanget av skolvalen, bland annat medlemsorganisationerna i LUF och SÍF, politiska partier och deras ungdomsrörelser samt städerna. Undervisnings- och barnministeriet ansvarar för finansieringen.

3.2. Resurser

Land	Budget	Arrangörernas personalresurser	Finansieringsmodell
Finland	Allmänna kostnader 15 000–20 000 € samt personalkostnader ca 40 000 €	0,2–2 personer, beroende på finansiering (Ungdomssektorn rf).	Projektfinsiering årligen, ingen fortlöpande statlig finansiering.
Sverige	5–7 miljoner SEK (ca 435 000–610 000 €) per skolval.	ca 5 personer på heltid (MUCF).	Statsförvaltningens uppdrag per val, ingen fortlöpande finansiering.
Danmark	Inget exakt belopp.	2–3 personer i Folketinget 0,5–1 person i DUF.	Finansieras huvudsakligen av det danska Folketinget.
Island	Inga uppgifter.	3 personer (LUF).	Undervisnings- och barnministeriet som huvudfinansär.
Norge	Inga uppgifter.	Inga uppgifter.	UDIR ansvarar för finansieringen.

Källa: Intervjuer genomförda i samband med projektet

Utöver arrangörernas personalresurser deltar ett koordineringsteam på valplatsen i genomförandet av skolvalet. Teamet består av några vuxna och unga beroende på deltagarnas resurser.

4. Praktiska arrangemang för skolval

4.1. Tidpunkt

I de flesta nordiska länder anordnas skolval i samband med officiella val, vanligtvis några veckor före det officiella valet. I vissa länder finns resurser att ordna val i samband med respektive lands officiella val, men i alla länder är detta inte möjligt inom ramen för finansieringen. Ett undantag när det gäller tidpunkten för skolval är Danmark, där skolval alltid hålls vid samma tidpunkt, det vill säga under tre veckor i januari–februari vartannat år, oberoende av landets officiella val.

I Finland har skolval ordnats i samband med riksdagsval, presidentval och välfärdsområdes- och kommunalval beroende på projektfinansieringen. I Sverige har skolval ordnats i samband med riksdags- och EU-val, i Norge i samband med stortings- och landstingsval samt sametingsval och folkomröstningar, och på Island i samband med alltingsval och kommunalval.

4.2. Demokratifostran

Demokratifostran är det främsta syftet med skolval i alla nordiska länder. Genom skolvalen vill man erbjuda upplevelser av aktivt medborgarskap och möjligheter att bekanta sig med medborgarpåverkan i praktiken och demokratiska verksamhetsprinciper. Forskning om politik har visat att röstningsbeteendet går i arv – genom demokratifostran i skolor och andra ungdomslokaler strävar man efter att erbjuda möjlighet till att öva på röstning (Erola m.fl., 2017).

Det är viktigt att man i skolval proaktivt förebygger de orsaker som unga i röst-rättsåldern uppger för att inte rösta i officiella val: bland annat bristande kunskap om nationell politik och röstningspraxis, känslan av att det egna röstandet är betydelselöst samt svårigheter att hitta en lämplig kandidat eller ett lämpligt parti (Hormio m.fl., 2023). Skolval erbjuder praktiska sätt för att rösta, fatta politiska beslut och bli bekant med partier. Skolval som ordnas med omsorg simulerar officiella röstningssituationer så noggrant som möjligt och gör politiken till en del av vardagen, till exempel i form av valdebatter och -paneler ordnade i ungdomslokaler.

Det vore också viktigt att engagera de unga själva i evenemang för demokrati-fostran, till exempel besök på politiska institutioner. På så sätt kan unga diskutera,

ställa frågor och bekanta sig med politik med låg tröskel. Det är också viktigt att politikerna själva förstår vilka frågor eller ämnen som kommer från de unga själva.

För att ungdomar ska kunna fundera över vilka samhällsrelaterade teman som är viktiga för dem måste även vuxna, såsom lärare och ungdomsarbetare, få stöd och läromaterial för att behandla ämnen kring demokratifostran.

I Finland har man utrett behoven hos yrkesläroanstaltens personal i anknytning till demokrati- och människorättsfostran. De intervjuade och de som svarade på enkäten uttryckte ett stort behov av stöd för att utveckla demokrati- och människorättsfostran. Som de viktigaste behoven nämndes interna diskussioner i läroanstalterna och bristen på läromaterial som anknyter till temat. Utifrån utredningen fanns det så många olika slags stödbehov att de kan sammanfattas med frasen "det finns behov av nästan alla typer av stöd och det verkar å andra sidan som om man också är beredd att ta emot det." (Gretschel & Särkiluoto, 2025).

4.2.1. Material som stöd för demokratifostran

I alla nordiska länder skapas praktiskt läromaterial som stöd för demokratifostran och som skickas till deltagarna i samband med skolval. Beroende på land kan materialen ha olika valspecifika teman.

I Finland koordinerar till exempel Ungdomssektorn rf Politikveckan som kulminerar i Ungas val. Politikveckan är en riksomfattande temavecka för demokratifostran som riktar sig till alla ungdomsgrupper. Under veckan bekantar de unga sig med samhällsrelaterat beslutsfattande, samhällspåverkan och aktuella politiska teman. Till exempel var det övergripande temat för Politikveckan som ordnades i samband med kommunal- och välfärdsområdesvalet 2025 "politik som en del av de ungas vardag". Under veckan diskuterades särskilt teman för kommunal- och välfärdsområdesvalet, skillnader mellan kommuner och välfärdsområden samt deras beslutsfattande, politisk kommunikation och hur man fattar röstningsbeslut.

Politikveckans studiematerial bestod av fyra helheter:

1. Unga som påverkare och politiska värderingar
2. Kommunalt beslutsfattande
3. Välfärdsområden och beslutsfattande
4. Politisk kommunikation
5. Att fatta röstningsbeslut och Ungas val (skolval)

Varje helhet innehöll både självständiga övningar och övningar i grupp samt videor och textmaterial som stöd för inläringen. Praktiskt och sakkunnigt material hjälper unga att förstå politiska teman och minskar arbetsbördan för enskilda lärare. Skräddarsydda material för olika val (t.ex. EU-val och parlamentsval) har

konstaterats vara god praxis. Till exempel kan EU-valet uppfattas som allt mer avlägset – detta syns bland annat i att färre människor deltar i skolval som ordnas i samband med EU-valet än i skolval som ordnas i samband med parlamentsvalet i flera länder.

4.2.2. Valkompasser riktade till unga

Valkompasser riktade till unga har utvecklats för att stöda ungas röstningsbeslut åtminstone i Finland och på Island. Samma valkompasser kan också användas som hjälpmedel för demokratifostran tillsammans med minderåriga unga. Fördelen med valkompasser riktade till unga är också att de lyfter fram frågor som är centrala för välbefinnandet ur ungas perspektiv även för kandidaterna.

Valkompassen för Unga som används i Finland är en valkompass som riktar sig särskilt till unga väljare och vars syfte är att hjälpa användaren att hitta en lämplig kandidat och ge information om de frågor som behandlas i valet som stöd för röstningsbeslutet. Valkompassen för Unga har utvecklats och utformats genom att engagera de unga. Målet med Valkompassen för Unga i videoformat som användes i EU-valet våren 2024 var att utveckla valkompassens användargränssnitt så att det passar just unga, och på så sätt göra samhällspåverkan och röstning intressant och tillgängligt.

I samband med EU-valet i Finland behandlade Valkompassen för Unga särskilt frågor som ansågs viktiga och intressanta av unga i EU-beslutsfattandet. När valkompassen planerades fäste man särskild uppmärksamhet vid förklaringarna till påståendena, med vilka man kan ge ytterligare information som stöd för beslutsfattandet. I och med förklaringarna lämpar sig valkompasserna också väl för undervisning. Centralt var att de unga själva uppträdde i förklaringsvideorna i valkompassen i videoformat. Utifrån den respons som samlades in om Valkompassen för Unga upplevdes just valkompassen i videoformat som användbar och den inspirerade också användarna att rösta.

4.3. Den samhälleliga betydelsen av skolvalen och deras resultat

I alla länder är resultaten av skolvalen offentliga och de väcker ofta även intresse bland media. I Danmark följer man resultatpubliceringen för det officiella valet mest. Där ansvarar Folketinget för publiceringen av resultaten och man följer den i en direkt valnattssändning. Resultaten publiceras ett område i gången och data följs upp skolvis. Även om skolvalen i Danmark, till skillnad från i andra länder, alltid hålls separat från officiella val, har man märkt att resultaten av skolvalen ofta följer resultaten av de officiella valen och att de skapar bred offentlig debatt.

I övriga Norden hålls skolval i samband med, och oftast före, officiella val. I Finland och Norge publiceras resultaten av skolvalen redan före de officiella valen. I Finland har resultaten av skolvalen publicerats cirka två veckor före de officiella valen. Ungdomssektorn rf publicerar valresultaten, och de väcker stort intresse i medierna och i den samhälleliga debatten. Resultaten väcker särskilt mycket intresse i lokala kanaler. Även i Norge publiceras resultaten av skolvalen några dagar före de officiella valen. Resultaten får mycket uppmärksamhet i media och förutspår ofta resultaten av de officiella valen.

I Sverige och på Island publiceras resultaten av skolvalen efter de officiella valen. På Island offentliggörs resultaten av skolvalen när de officiella röstningsställena har stängts. Valresultaten publiceras i den nationella rundradion RÚV:s valsändning och samtidigt på skolvalens egna webbplatser. I Sverige publiceras resultaten dagen efter den officiella valdagen. Resultaten får uppmärksamhet i media, men antalet deltagare väcker ofta mest intresse. I olika länder kan man också se på en bredare skala att den offentliga debatten ofta fokuserar mer på resultaten av skolvalen och antalet deltagare än på effekterna av demokratifostran – som är skolvalens viktigaste uppgift.

4.3.1. Exempel på en förflyttning av fokus i den offentliga debatten i Norge

Skolval har ordnats och statistikförts i Norge sedan 1989 i samband med alla nationella och lokala val. I och med den långa historien har man identifierat en central utmaning: den offentliga debatten och synligheten i media fokuserade starkt på valresultaten och deras prognosvärde, vilket hotade att undergräva skolvalens verkliga syfte – demokratifostran.

Den norska forskaren Julie Ane Ødegaard Borges doktorsavhandling (2016) visade att eleverna röstade i skolvalet främst för att de blev tillsagda att göra så, och inte för att det skulle vara ett uttryck för deras politiska identitet. Skolvalet simulerade röstning, men ungdomarnas egen röst i nuläget uppmärksammades inte. Samtidigt rapporterar medierna aktivt om valresultaten i en analytisk ton - "vilket parti vann" och "vad detta förutspår om det kommande valet" – vilket stärkte uppfattningen att resultaten var den viktigaste delen av skolvalen.

Senare har man i Norge medvetet lyckats flytta fokus i den offentliga debatten bort från valresultaten mot demokratifostran. Följande saker har lyfts fram som centrala för att flytta tyngdpunkten:

- **Forskning och långsiktig uppföljning:** Sikt har samlat in data sedan 1989. I skolenkäterna frågas inte bara om vilket parti man röstar på, utan även om ungas allmänna åsikter om demokratin och samhället.

- **Kommunikation om skolvalen:** De aktörer som arbetar med skolval kommunicerar medvetet inte om bara resultaten, utan också om de ungas åsikter och erfarenheter. Dessa lyfts också fram i media.
 - **I skolenkäterna ställs bland annat frågorna** *"Vilka politiska frågor är viktigast när unga väljer parti?"* och *"Hur nöjda är unga med demokratin i Norge?"*
- **Integration i läroplanen:** Skolvalen har definierats som en del av demokrati- och medborgarfostran i skolorna och ordnas därmed för att uppnå läroplanens kompetensmål.

Utöver dessa är det väsentligt att även politikerna är intresserade av de ungas samhälleliga synpunkter, då samhället i allmänhet är mer intresserat av dem. Därför är det viktigt att föra samman ungdomar och politiker, till exempel genom att ordna politiska besök vid sidan av skolval. För att den unga ska uppleva röstning och samhällspåverkan som betydande måste människor i beslutsfattande positioner visa intresse för ungas ärenden.

4.3.2. Har skolval ett samband med valdeltagandet i officiella val?

Tabellen nedan visar valdeltagandet i hela landet och bland den yngsta åldersgruppen vid de senaste riksdagsvalen samt valdeltagandet vid skolvalen som hölls i samband med samma val (utom Danmark, där skolvalen genomförs separat från de officiella valen).

Den tydligaste skillnaden är mellan Finland och övriga nordiska länder. Utifrån tabellen kan man inte dra direkta slutsatser om hur olika arrangörsmodeller återspeglas i röstningsbeteendet vid de officiella valen. Skillnaderna i arrangörsmodell väcker dock frågan om skolval som når fler deltagare också skulle kunna vara ett sätt att öka valdeltagandet?

Av tabellen nedan framgår att i de länder där statliga myndigheter är involverade i att arrangera valen (Sverige, Norge, Danmark, Island) är även valdeltagandet i hela landet högre vid de officiella valen. Som framgått även i denna guide skiljer sig dock de resurser som används för skolval i Finland avsevärt från övriga länder. Finland är också det enda landet där statliga myndigheter inte deltar i att arrangera skolvalen.

Land	Valdeltagande i hela landet vid riksdagsval	Valdeltagande bland de yngsta vid riksdagsval	Valdeltagande vid skolval
Finland (2023)	71,9%	51,2% (18-år)	ca. 20-25%
Sverige (2022)	84,2%	82% (18-29-år)	77,9%
Norge (2025)	80,1%	77,5% (18-19-år)	81,4%
Danmark (2022)	84,2%	85% (18-år)	50% (2024)
Island (2024)	80,7%	72,2% (18-19-år)	ca. 34,9%

Källor: Tilastokeskus, Nuorisola ry, Statistikmyndigheten SCB, MUCF, Statistics Norway, Sikt, Statistics Denmark, the Danish Parliament, Statistics Iceland, RÚV.

4.4. God praxis och utmaningar

Baserat på intervjumaterialet i projektet Ungas val har man utvecklat många goda metoder för att ordna skolval i Norden, men samtidigt har man identifierat betydande utmaningar som påverkar kvaliteten på och omfattningen av genomförandet av val.

Beprövad god praxis i ordnandet av skolval:

- **Tillräckligt med tid för att organisera:** Ett lyckat skolval kräver minst ett halvårs förberedelsestid före valet – det är också bra att avsätta gott om tid efter valet för bland annat statistikföring och eventuell rapportering.
- **Långsiktig finansieringsmodell:** Regelbunden och förutsägbar finansiering gör det möjligt att genomföra skolval högklassigt och utveckla dem kontinuerligt.
- **Forskningsbaserat genomförande:** Långvarig och jämförbar akademisk forskning mäter skolvalens effekter i praktiken. Forskningen ökar också den offentliga debattens intresse för demokratifostran av unga.
- **Starkt stöd från statsförvaltningen:** I Danmark förklarar statsministern att skolvalen har påbörjats. Detta ger valen synlighet och legitimitet.
- **Integration i läroplanen:** Att förankra skolvalen i landets officiella läroplan stärker demokratifostran och ungdomarnas jämlikhet.
- **Förutsägbar tidtabell:** Förutsägbarhet i tidpunkten för skolvalen, såsom att de alltid återkommer vid en viss tidpunkt, hjälper arrangörerna, deltagarna och alla intressentgrupper att förbereda sig för skolvalen.

- **Samarbete mellan olika aktörer:** Samarbetet mellan den lokala förvaltningen, politiska organisationer och röstningsställen stärker skolvalens påverkan.
- **Tillhandahållande av valspecifikt läromaterial:** Valspecifikt material för demokratifostran ger ett sammanhang för syftet med olika val (jfr t.ex. EU-val och parlamentsval). Praktiskt material både hjälper unga att förstå och minskar arbetsbördan för enskilda lärare när skolval arrangeras.
- **En mångfald av röstningsställen:** Att utvidga skolvalen till bibliotek, ungdomsgårdar och andra mötesplatser för unga ökar möjligheterna att delta och gör valen mer tillgängliga för unga.
- **Autenticitet:** Valarrangemang som motsvarar officiella val ger unga en realistisk upplevelse av att rösta. Kännedom om processerna sänker tröskeln för att rösta i officiella val. Valpaneler och möjligheten till politiska möten gör politiken konkret och lättare att förstå för unga.
- **Ungas delaktighet i att ordna skolval:** Jämlingar, till exempel unga som hör till skolans elevkår, uppmuntrar andra unga att delta i skolval med större sannolikhet. Man kan också be unga om hjälp, till exempel som valfunktionärer.
- **Ungas egen valkompass:** Valkompasser riktade till unga hjälper dem att förstå ämnen som är relevanta för dem och att hitta partier och/eller politiker som representerar deras åsikter. Dessutom lyfter valkompasser riktade till unga fram frågeställningar som är centrala för de ungas välbefinnande även för kandidaterna.

Praxis som orsakade utmaningar:

- **Brådska:** Ett sent uppdrag eller finansieringsbeslut försvårar naturligtvis ordnandet av skolval på många delområden. Skolor eller andra deltagare får mindre tid att reagera och anmäla sig.
- **Osäker finansiering:** Om skolvalens arrangemang eller tidtabell inte kan förutses, är det naturligtvis mer utmanande att ordna skolval.
- **Deltagarnas anträffbarhet:** Beroende på arrangörerna når informationen om skolval och erbjudna material inte alla jämnt. Skolval som stöds av statsförvaltningen når fler deltagare än organisationsdrivna skolval.
- **Beroende av enskilda vuxna på deltagarplatserna:** Engagemanget vid deltagarplatserna vilar ofta på axlarna av några motiverade vuxna, ofta t.ex. lärare i samhällslära. Orsaken till förlusten av röster är oftast att en enskild lärare bytts ut eller blivit sjuk.
- **Särskilda behov iakttas inte:** Utan extra stöd hamnar unga som behöver särskilt stöd, till exempel unga med invandrarbakgrund, lätt utanför skolval.

- **I nyhetsflödet hamnar demokratifostran ofta i skuggan av resultatet:**
Valresultatet dominerar ofta i den offentliga debatten, även om det primära syftet med skolval är demokratifostran av unga. Detta kan förebyggas genom att utreda ungas åsikter om samhällsfrågor, till exempel i form av en skolvalsenkät, utöver röstresultatet.
- **Politisk opartiskhet:** Politiska aktörers deltagande i skolval ger autenticitet, men skapar samtidigt en risk för att ett visst valtema betonas, om till exempel inte alla partier deltar jämlikt.

5. ABC för ordnande av skolval

När man ska ordna ett skolval är det bra att klargöra svaren på följande frågor:

Arrangörer, finansiering och resurser

- Varför vill man ordna skolvalet? Vad är målet med det?
- Var och i vilken omfattning vill man ordna skolvalet, lokalt eller nationellt?
- Vem ansvarar för ordnandet (statsförvaltningen och/eller en organisation)?
- Behövs separat finansiering, och vem ger i så fall finansieringen? Budgeteras skolvalet med statsförvaltningens medel eller ordnas det som en del av ett projekt?
- Hur mycket personalresurser finns tillgängliga för att ordna skolvalet?

Tidtabell

- Hur mycket tid har reserverats för att ordna skolvalet?
- När ordnas skolvalet? Ska det ordnas i samband med ett officiellt val eller som ett separat val?

Partnerskap med olika aktörer

- Görs akademisk forskning i samband med ordnandet eller samlar man systematiskt in information från början?
- Var ordnas valet riktade till unga? I skolor, bibliotek, ungdomslokaler eller i andra samfund riktade till unga?
- Hur når och rekryterar man de aktörer som ska ordna skolvalet?
- Deltar politiska partier eller deras ungdomsorganisationer i att ordna skolvalet, t.ex. genom att besöka vallokaler, delta i valpaneler eller leverera material som anknyter till valtemana?
- Hur sprider man medvetenhet om skolvalet och hur förankrar man deltagarna i det?
- Vilken roll har medierna när det gäller skolvalet? Med vilket grepp vill man att medierna ska behandla ämnet (demokratifostran kontra valresultat eller antal deltagare)?

Material

- Vilket slags material ska förmedlas till röstningsställena gällande praktiska arrangemang och ordnandet av valet (t.ex. anvisningar för hur valet ordnas på röstningsstället)?
- Vilket slags material vill man skapa i samband med skolvalet (t.ex. gällande demokratifostran och anvisningar för röstningsdagen)?
- När blir materialet tillgängligt för skolor eller motsvarande röstningsställena?
- Om man gör en enkätundersökning eller samlar in respons i samband med skolvalet, vad består deras innehåll av?
- Om valet ordnas i samband med ett officiellt val, skapar man en egen val-kompass för unga?
- Hur sprids materialet till en så bred publik som möjligt?
- Vilket material behövs på röstningsdagen (t.ex. röstsedlar och kuvert eller en digital röstningsmiljö)?

Rutiner i skolor/andra vallokaler

- Vilket valsystem används i valet?
- Hur gör man röstningen så likvärdig med det officiella valet som möjligt? Vilka delar av det officiella valets röstningspraxis kan implementeras?
- Hur många organisatörsresurser behövs på röstningsställena? Hurdana ansvarsroller? Vilka instruktioner behöver de?
- Var samlas rösterna in och hur räknas de? Fysiskt eller digitalt?

Rösträkning och publicering av resultat

- När publiceras resultaten? Före eller efter det officiella valet?
- Var publiceras resultaten? För vem och hur länge är de tillgängliga?
- Hur noggrant publiceras resultaten (t.ex. skol-/områdesspecifikt)?
- Ska man ordna separat valvaka? Vad ska man tänka på när man ordnar sådan?
- Hur väcker man intresset hos media och inom den offentliga debatten för skolval och demokratifostran?

Utvärdering och utveckling efter skolvalet

- Om man samlar in respons eller gör en undersökning om skolvalet, inom vilken tidtabell sker detta? Hur används den insamlade informationen?
- Vilka indikatorer bedömer man skolvalsarrangemangen med?
- Hur ska man göra för att skolval ska ordnas regelbundet?

5.1. Exempel på tidtabell i praktiken

Här följer en praktisk tidsplan för skolvalet som ordnades i Sverige i samband med parlamentsvalet 2022.

Tidpunkt	Vad?
September – december 2021	- Förberedelser: kontakt med nyckelaktörer, planering av kommunikationsstrategi. 16.12.2021 uppdrag från statsförvaltningen.
Januari – februari 2022	- Arrangörsteamet skapas. - Webbplatsen färdigställs. - Förhandsanmälningen till skolvalet öppnar 14.2. - Kick-off på öppet digitalt evenemang 24.2.
Mars 2022	- Kontakter med skolor. Särskild fokus på skolor som inte deltog i föregående val. - Beställning av valsedlar hos Valmyndigheten. - Startpaket börjar skickas till skolor per e-post.
April 2022	Förhandsanmälning till skolvalet stängs 30.4.
Maj 2022	Deadline för att skicka startpaket 31.5.
Juni-juli 2022	Valpaketen skickas till skolorna
Augusti – september 2022	- Efteranmälan till skolvalet stänger 17.8. - Skolval 17.8–7.9. - De preliminära resultaten publiceras under valvakan 12.9.
Oktober – december 2022	- Bearbetning och statistikföring av skolvalsresultatet - De slutgiltiga resultaten publiceras 18.11. - Utvärdering och utarbetande av skolvalsrapport i november–december.
Januari – mars 2023	- Spridning av skolvalsrapporten. - Skolvalsrapporten inlämnas till regeringen före sista mars.

Källa: MUCF, Skolval 2022 i samband med riksdagsvalet

6. Avslutningsvis

I denna guide har vi samlat de nordiska ländernas långa och mångsidiga erfarenhet av att ordna val riktade till unga. Även om varje nordiskt land har sitt eget sätt att agera har de alla samma centrala mål: att stärka ungas politiska tillit och sänka tröskeln för att delta i demokratiska processer.

Den goda praxis som presenteras i guiden visar att framgångsrika val riktade till unga kräver långsiktigt arbete, tillräckliga resurser och engagemang från många olika aktörer. Stöd av statsförvaltningen, vare sig det är ett direkt organiseringsansvar eller samarbete med organisationsfältet, har visat sig vara en betydande faktor för omfattningen och kontinuiteten av val riktade till unga. Samtidigt medför aktörer i civilsamhället flexibilitet och en stark koppling till de ungas vardag. Båda aktörsmodellerna har sina egna styrkor och i bästa fall kompletterar de varandra.

Påverkan av val riktade till unga ska granskas på lång sikt och detta främjas av systematisk datainsamling och utvärdering. Undersökningar visar att val riktade till unga ökar ungdomarnas förståelse för politiska processer, stärker förtroendet för demokratin och ökar avsikten att rösta i framtiden. Det är särskilt viktigt att demokratifostran och val riktade till unga ger alla unga en möjlighet att öva på att rösta och bekanta sig med politik, oberoende av deras socioekonomiska bakgrund. Demokratifostran och val riktade till unga ska vara jämlikt tillgängliga för alla unga, så att även unga i den svagaste ställningen har möjlighet att stärka sin politiska tillit.

Val riktade till unga är inte bara en övning i att rösta, utan ett konkret sätt att visa unga att deras röst har betydelse och att demokrati är något som de kan och bör delta i. Demokratifostran öppnar upp för förståelsen för att politik inte är något avlägset och främmande, utan en del av den ungas egen vardag och framtid. Denna erfarenhet bär frukt i många år framöver när de unga når rösträttsåldern och blir aktiva medborgare.

Högkvalitativt ordnade val riktade till unga visar också för de unga att man vill höra deras röst och att deras delaktighet i samhället är viktig. Utvecklingen av politisk tillit sker inte av sig själv – samhällets aktörer måste skapa strukturer och möjligheter som gör det möjligt för varje ung person att öva på sin demokratiska kompetens och därmed växa till en medborgare med stark politisk tillit som deltar i samhället.

Källor (på originalspråken)

Borge, J. A. (2016). Tuning in to formal politics: Mock elections at school and the intention of electoral participation among first time voters in Norway. *Politics*. 37. 10.1177/0263395716674730.

Dansk Ungdoms Fællesråd. (n.d.). *Skolevalg*. <https://duf.dk/skolevalg>. Viitattu 24.10.2025.

EACEA. (20.3.2024). Denmark. 5. Participation. 5.2 Youth participation in representative democracy. Youth Wiki. <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/denmark/52-youth-participation-in-representative-democracy>. Viitattu 28.10.2025.

Égkys – skuggakosningar. (n.d.). *Ég kys*. <https://www.egkys.is/>. Viitattu 24.10.2025.

Erola, J., Lahtinen, H. & Wass, H. (7.3.2017). Periytyvää eriytymistä - vanhemmilla selvä vaikutus nuorten äänestämiseen. Tilastokeskus. <https://stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2017/periytyvaa-eriytymista-vanhemmilla-selva-vaikutus-nuorten-aanestamiseen>. Viitattu 31.10.2025.

Finnbogadóttir, S. & Önnudóttir, E.. (2022). Mock elections, electoral participation and political engagement amongst young people in Iceland. *Veftímaritið Stjórnmal og stjórnsýsla*. 18. 165-188. 10.13177/irpa.a.2022.18.2.1.

Gretschel A. & Särkiluoto, V. (2025). Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus ammatillisissa oppilaitoksissa: henkilöstön ja johdon näkökulma. Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 190. <https://doi.org/10.57049/nts.1595>.

Hansen, J.H. , Hansen, K.M. & Levinsen, K. (2015). School Elections 2015: A Quantitative Evaluation of Students' Experience and Benefits of School Elections. Centre for Voting and Parties, Department of Political Science, University of Copenhagen. CVAP Working Paper Series, (3)2015 3, 1-71.

Hansen, J.H. (2017). School Elections 2017. Center for Elections and Parties, Department of Political Science, University of Copenhagen. CVAP Working Paper Series, (2)2017, 1-55.

Hormio, M., Hyry, J. & Hyytiäinen, A. (23.2.2023). Nuorten 18–29-vuotiaiden äänestysaiheet eduskuntavaaleissa 2023. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Kantar Public.

Kestilä-Kekkonen, E., Sipinen, J., & Tiihonen, A. (2024). Yläkoulun opettajat ja demokratiakasvatus: Käsitukset, resurssit ja toteuttamismahdollisuudet (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2024:3). Opetus- ja kulttuuriministeriö.

- Kestilä-Kekkonen, E., Tiihonen, A., Sipilä, J., Vadén, S., Korventausta, M., Söderlund, P., Kestilä, L., Hannuksela, V., & Borg, S. (2022). Nuoret kansalaiset: Tilastollinen tutkimus yhdeksäsluokkalaisten kansalaispätevyydestä (Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita; 2022:11). Oikeusministeriö.
- Landssamband ungmennafélaga & Samband íslenskra framhaldsskólanema. (2017). *Skýrsla um lýðræðisátakið 2016: Skuggakosningar í framhaldsskólum*. Reykjavík, Ísland.
- Landssamband ungmennafélaga & Samband íslenskra framhaldsskólanema. (2024). *Handbók um framkvæmd skuggakosninga 2024*. Reykjavík, Ísland.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. (2023). *Rapport Skolval 2022 i samband med riksdagsvalet* (Slutrapport av uppdraget KU2021/01889). MUCF.
- Nuorisola ry. (10.6.2021). *Nuorten vaaleissa annettiin yli 70 000 ääntä – nuorten suosituin puolue kuntavaaleissa on Kokoomus*. Nuorisola ry. Viitattu 24.10.2025. <https://nuorisola.fi/nuorten-vaaleissa-annettiin-yli-70-000-aanta-nuorten-suosituin-puolue-kuntavaaleissa-on-kokoomus/>. Viitattu 24.10.2025.
- OECD. (2023). *Civic education – Denmark, Portugal and Sweden*. Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Rautiainen, M., & Vetter, D. (2024). Towards stronger education for democracy in Finnish and German teacher education. Human Security Europe -blogi.
- RÚV. (16.6.2025). Voter turnout increased among young people. RÚV English. <https://www.ruv.is/english/2025-06-16-voter-turnout-increased-among-young-people-446219>. Viitattu 28.10.2025.
- Sikt – Kunnskapssenter for utdanning. (n.d.). *Skolevalg*. <https://sikt.no/skolevalg>. Viitattu 24.10.2025.
- Statistics Norway. (25.9.2025). Electoral turnout. <https://www.ssb.no/en/valg/stortingsvalg/statistikk/valgdeltakelse>. Viitattu 28.10.2025.
- Statistics Sweden. (31.5.2023). Voter turnout in the General Elections 2022. ME09 - Democracy Statistics. <https://www.scb.se/publication/50826>. Viitattu 28.10.2025.
- Tilastokeskus. (5.4.2023). Eduskuntavaalit 2023, äänestäneiden tausta-analyysi. <https://stat.fi/julkaisu/cl8mvt1xt143o0cvzel1m7esx>. Viitattu 28.10.2025.

Intervjuer

Ungdomssektorns takorganisation i Finland Ungdomssektorn rf 22.9.2025. Finland.
Intervjuare Aino Virenius.

Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) 13.6.2025. Webbintervju. Intervjuare Silja
Porkkala.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 17.6.2025.
Webbintervju. Intervjuare Silja Porkkala.

Sorlak (Fællesråd for Børne- og Ungdomsorganisationer i Grønland). 31.10.2025. E-
postintervju. Intervjuare Aino Virenius.

Utdanningsdirektoratet (UDIR) 14.8.2025. Webbintervju. Intervjuare Silja Porkkala.

Webropol-enkätens respondenter

Folketinget 6.8.2025.

Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) 21.10.2025.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 16.6.2025.

Utdanningsdirektoratet (UDIR) 21.8.2025.

Miðnám í Suðruoy (Färöarna) 24.10.2025.

Landssamband ungmennafélaga (LUF) 23.6.2025.

Ungdomssektorns takorganisation i Finland Ungdomssektorn rf 24.9.2025.

Tekniski Skúlin í Klaksvík (Färöarna) 24.10.2025.

Om den här publikationen

Skolval och andra val riktade till unga i Norden

Aino Virenius

TemaNord 2025:569

ISBN 978-92-893-8413-1 (PDF)

ISBN 978-92-893-8414-8 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/temanord2025-569>

© Nordiska ministerrådet 2025

Framsidesbild: Getty Images

Publicerad: November 2025

Uppdaterad (avsnitt 2.3, 2.4, 4.3.2): Januari 2026

Ansvarsfriskrivning

Denna publikation har finansierats av Nordiska ministerrådet. Men innehållet återspeglar inte nödvändigtvis Nordiska ministerrådets synpunkter, åsikter eller rekommendationer.

Rättigheter och tillstånd

Detta verk är tillgängligt under licensen Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell (CC BY 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Översättningar: Om du översätter detta verk, vänligen inkludera följande ansvarsfriskrivning: Denna översättning är inte producerad av Nordiska ministerrådet och ska inte betraktas som officiell. Nordiska ministerrådet kan inte hållas ansvarigt för översättningen eller eventuella fel i den.

Bearbetningar: Om du bearbetar detta verk, vänligen lägg till följande ansvarsfriskrivning tillsammans med tillskrivningen: Detta är en bearbetning av ett originalverk av Nordiska ministerrådet. De synpunkter och åsikter som uttrycks i bearbetningen är författarens/författarnas egna. Synpunkterna och åsikterna i denna bearbetning har inte godkänts av Nordiska ministerrådet.

Innehåll från tredje part: Nordiska ministerrådet äger nödvändigtvis inte varje enskild del av detta verk. Nordiska ministerrådet kan därför inte garantera att återanvändningen av innehåll från tredje part inte gör intrång i tredje parts upphovsrätt. Om du vill återanvända innehåll från tredje part står du för de risker sådana upphovsrättsintrång innebär. Du är ansvarig för att avgöra om det finns

ett behov av att erhålla tillstånd för användning av innehåll från tredje part. Om ett tillstånd krävs är du också ansvarig för att erhålla ett relevant sådant från upphovsrättsinnehavaren. Exempel på innehåll från tredje part är tabeller, figurer och bilder, men det kan också röra sig av annan typ av innehåll.

Bildrättigheter (ytterligare tillstånd krävs för återanvändning):

Frågor om rättigheter och licenser bör riktas till:

Nordisk ministerråd/PUB

Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Köpenhamn
pub@norden.org

Nordiska ministerrådet

Nordiska ministerrådet är de nordiska regeringarnas officiella samarbetsorgan. Samarbetet omfattar Danmark, Finland, Färöarna, Grönland, Island, Norge, Sverige och Åland.

År 2019 antog de nordiska statsministrarna en gemensam vision om att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030. Nordiska ministerrådet ska stöda denna vision genom att samarbeta för ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden.

Läs flera nordiska publikationer: www.norden.org/sv/publikationer